

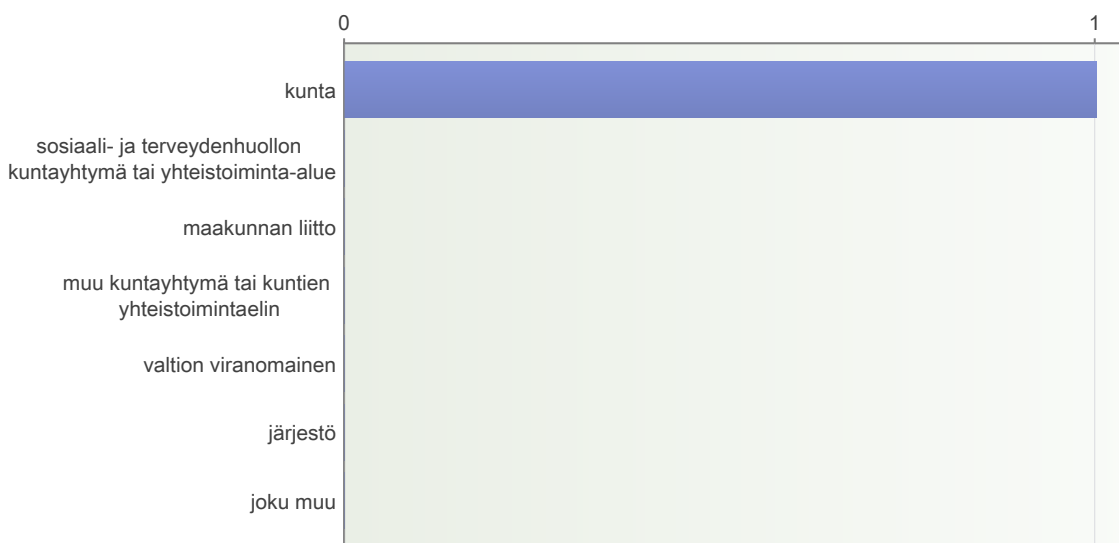
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Inarin kunta	Tuija Kieksi	vs. kunnanjohtaja Pentti Tarvainen, puh. 0400 317 552, sp. pentti.tarvainen@inari.fi	8.11.2016	Inarin kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuun siirtyminen suuremmille toimijoille voi parantaa yhdenvertaisuutta alueilla ja sitä kautta myös hyvinvointi- ja terveyserot voivat kaventua alueellisesti. Toisaalta suunniteltu rahoitusmalli voi vaarantaa tavoitteen. Ilman verotusoikeutta maakuntien on vaikea sopeuttaa rahoitustaan tarvittaessa.

Valinnanvapauden toteuttamisen malli tulee määrittämään suuresti sitä, kuinka yhdenvertaisesti palvelut ovat kansalaisten saatavilla ja lopullisia pidemmän ajan vaikutuksia on tässä vaiheessa mahdoton ennakoita. Valinnanvapausmalli voi myös heikentää yhdenvertaisuutta, koska kaikilla alueilla ei tule olemaan palveluntuottajia tarjolla. Lapin maakunnan harvaanasutuilla alueilla maakunta tulee todennäköisesti olemaan ainoa palveluntuottaja.

Saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeudet saamenkielisiin ja saamenkulttuurisiin palveluihin tulee turvata yhdenvertaisesti.

Työterveyshuolto on jäämässä uudistuksen ulkopuolelle. Näin ollen palvelujen yhdenvertainen saatavuus ei koske suurta osaa työikäisestä väestöstä ja sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatio ei toteudu. Työterveyshuollon tulee olla selkeä osa sosiaali- ja terveydenhuollon uutta kokonaisuutta.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kustannusten kasvun hillitsemistä vaikeuttaa se, että toiminnan järjestäminen on annettu maakuntiin, mutta rahoitus on valtion vastuulla. Lakiesityksiin on kirjattu hyvin vahva valtion taloudellinen ohjaus, joten keskeinen kysymys on maakuntien kyky sopeuttaa toiminnan taso sen mukaiseksi. Taloudellisen onnistumisen kannalta olennaista näin laajassa uudistuksessa ja vahvassa ulkopuolisessa ohjauksessa on se, kuinka yhtenäinen maakunnallinen tahtotila kyetään rakentamaan.

Rahoituksen tulee olla oikeudenmukainen huomioiden maakuntien erilaiset toimintaympäristöt. Monituottajamalli ei toteudu eri maakunnissa samalla tavalla eli kilpailua ei synny eikä säästöjä.

Menokasvun hillitseminen edellyttää palvelujen integraation toteutumista ja palveluverkoston järkipäristämistä. Terveystuollon erityisen vaativan hoidon ja harvinaisten sairauksien hoidon keskittäminen parantaa palvelujen laatua, yhdenvertaista saatavuutta ja hillitsee kustannusten kasvua.

Maakuntien erilaiset palvelulupaukset voivat olla ristiriidassa annettavan rahoituksen kanssa. Mikä merkitys palvelulupauksella voi siis olla ja miten se voi olla joka maakunnassa erilainen yhdenvertaisuuden näkökulmasta?

Uudistuksessa noin 220 000 työntekijää ja viranhaltijaa siirtyy maakunnan palvelukseen. Palkkojen harmonisoinnista tulee olla selkeä erillismääräys. Palkkaharmonisaatio vaatii pitkän siirtymäajan.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

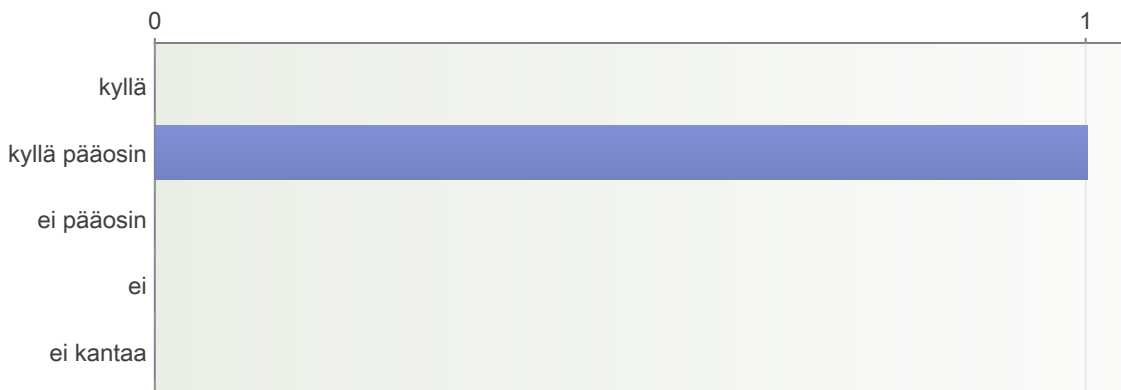
Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä on suoralla vaalilla valittava riittävän kokoinen maakuntavaltuusto, joka on demokratian toteutumisen keskeisin edellytys. Toisaalta demokratian toteutumista heikentävät lakiesityksiin sisältyvä vahva valtion ohjaus, palveluiden yhtiöittämisveloitteet ja valtakunnalliset palvelukeskukset. Maakuntien itsehallinnollista asemaa tulee vahvistaa demokratian toteutumiseksi. Maakuntien tulee itse päättää omasta organisaatiostaan. Yhtiöittämisveloitetta tulee väljentää ainakin niissä maakunnissa, missä julkinen toimija on tälläkin hetkellä käytännössä ainoa järkevä tapa turvata palvelut.

Kuntalaisten näkökulmasta päätöksenteko etäännyy. Lainsäädännöllä on varmistettava asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

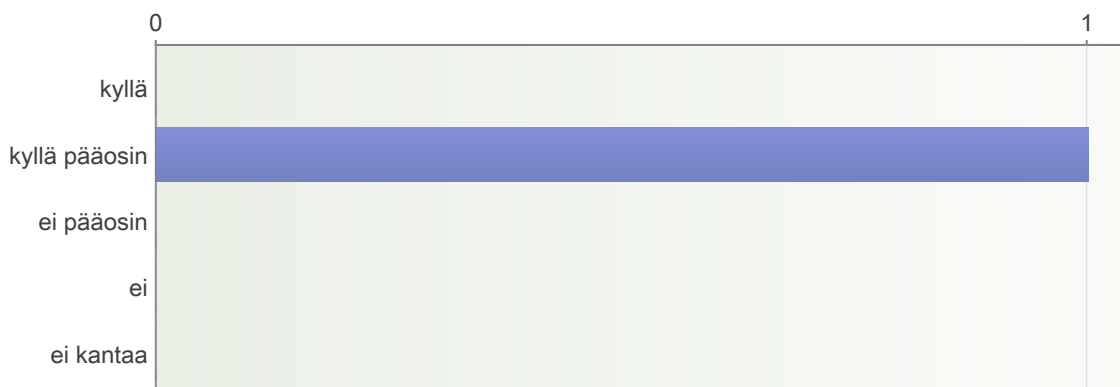

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Tilaaja-tuottajamalli ja yhtiöittämisvelvoitteet asettavat suuria haasteita maakunnan johtamiselle. Maakuntalain tulee mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samalla tavalla kuin kuntien välinen yhteistyö on kuntalain perusteella mahdollista. Mm. sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjut ovat kokonaisuuksia, jotka edellyttävät toimivaa yhteistyötä, yhteistä suunnittelua ja kehittämistä sekä palvelujen organisointia. Esimerkiksi koulukuraattoripalvelut on kunnissa organisoitu eri tavoin joko osana opetustoimea tai sosiaali- ja terveystoimea. Enemmistössä kunnista palvelu on integroitu kuntien opetustoimeen, minkä tulee olla mahdollista jatkossakin. Maakuntalain tulee huomioida maakuntien alueelliset olosuhteet ja erityispiirteet ja mahdollistaa joustavat tavat palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa asiakaslähtöisesti. Maakuntien palvelukeskukset: Tukipalvelujen järjestäminen laajassa yhteistyössä ja osaamisen keskittäminen on perusteltua ja sitä tehdään jo nyt. Palvelukeskuksia koskevat säännökset kuitenkin rajoittavat maakuntien oikeutta päättää tukipalvelujen tuotantotavasta, kun päätökset tehtäisiin valtakunnallisesti. Esimerkiksi hankinnoissa valtakunnalliset kilpailutukset voivat aiheuttaa monopoliaseman yhdelle palveluntuottajalle ja sitä kautta kustannusten kasvua. Valtakunnallisten palvelukeskusten perustamisen kustannuksista ei ole tietoa eikä edes arviota lakiluonnoksessa. Valtakunnallisten palvelukeskusten sijaan voidaan muodostaa maakuntien yhteisiä palvelukeskuksia esim. yhteistyöalueittain. Maakunnilla tulee olla oikeus päättää palvelukeskusten organisoinnista. Tällöin alueelliset tarpeet otetaan paremmin huomioon ja voidaan hyödyntää olemassa olevia rakenteita. Maakuntien palvelukeskusten tulisi voida tuottaa palveluja myös alueen kunnille.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

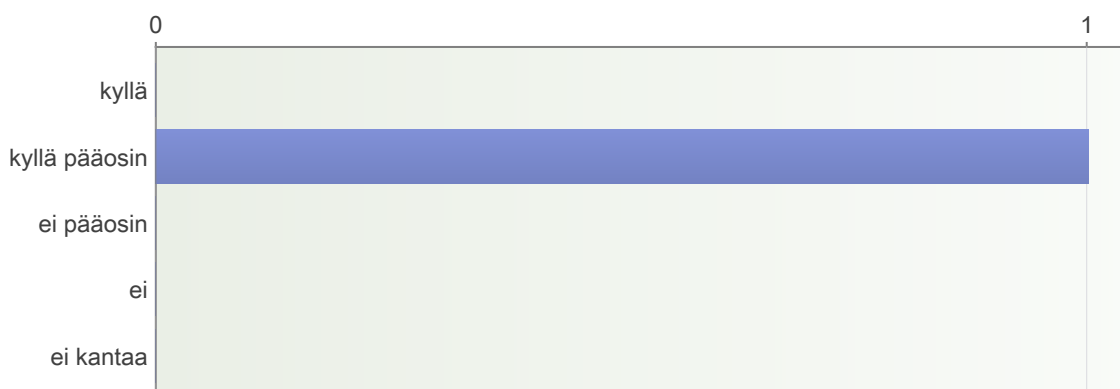

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunnan tehtävien määrittelyssä on varmistettava, ettei sillä ole päällekkäisiä tehtäviä kuntien kanssa. Myös toimivaltarajojen tulee olla selkeitä. Ensihoito ja pelastustoimi tulee järjestää maakunnallisesti kuten sosiaali- ja terveyspalvelut eikä yhteistyöalueittain. Tämä turvaa maakuntien osaamista ja valmiutta häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, arjen turvallisuutta sekä erityisesti järkevän tehtävänjaon ja resurssien hyödyntämisen ensihoidon, pelastustoimen ja perusterveydenhuollon välillä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen päävastuu tulee olla kunnilla, mutta tehtävienjako ja vastuut tulee määritellä selkeämmin kuin nyt lakiluonnoksessa. Lakiluonnoksessa ehkäisevien palvelujen määrittelyt ja vastuut ovat epäselviä.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

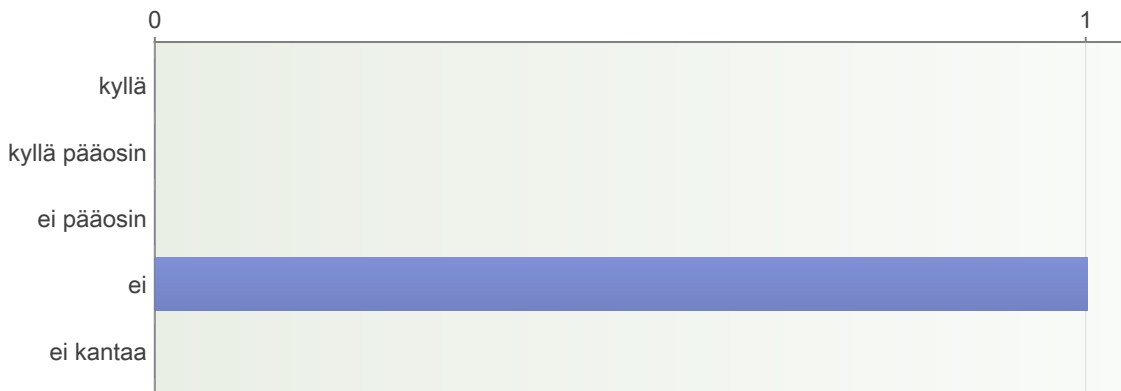
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Laki turvaa osallistumisoikeudet laajasti, mutta maakunta saatetaan kokea etäiseksi ja asukkaiden vähäinen mielenkiinto muodostua osallistumisen esteeksi etenkin pienissä kunnissa, joista ei välttämättä ole lainkaan edustusta maakunnan hallinnossa. Maakuntalain 27 §:n 3 momentissa säädetään vähemmistökielen

vaikuttamistoimielimestä. Pykälän 3 momenttia on muutettava siten, että toimielimessä tulee olla edustettuina kaikki kolme saamenkieltä eli inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame ja, että vähintään kaksi kolmasosaa toimielimen jäsenistä on nimettävä saamelaisten kotiseutualueen kuntien esittämistä henkilöistä.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

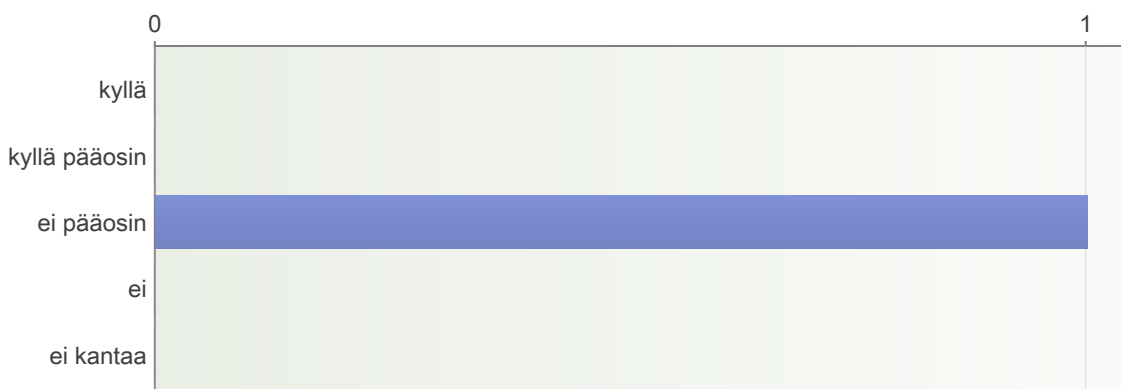

Avoimet vastaukset: ei

- Säädökset palvelulaitoksesta tulee poistaa. Tilaajan ja tuottajan erottaminen aiheuttaa epäselvyyttä johtamis- ja vastuusuhteissa ja kustannusten kasvua aiheutuen mm. päällekkäisestä hallinnoinnista. Palvelulaitos mutkistaa turhaan maakunnan sisäistä ohjausta. Tilaaja-tuottajamalleja on viime aikoina purettu kunnissa niiden tehostomuuden vuoksi. Malli myös heikentää maakuntavaltuuston vaikuttamismahdollisuuksia sen vastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnat päättävät itse rahoituksen käytöstä. Rahoituksessa on kuitenkin huomioitava maakuntien erilaiset toimintaympäristöt. Saamelaisen kotiseutualueella Lapin maakunnassa saamenkielisten palvelujen saatavuus on turvattava erillisrahoituksella. Erityisesti on huomioitava uhanalaisten inarin- ja koltansaamenkielisten palvelujen saatavuus. Lisäksi maakuntien rahoituslain 13 §:ssä vieraskielisyyskertoimesta vieraskielisten lukumäärässä on otettava huomioon myös ruotsin- ja saamenkieliset asukkaat. Maakunnan talous on vahvasti valtion ohjauksessa ja siitä riippuvainen eivätkä aidon itsehallinnon periaatteet toteudu. Sekä investointi- että rahoitusmahdollisuudet ovat rajalliset, mikä vaikeuttaa maakunnallisen rakenteen ja palveluiden kehittämistä. Säädökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriteerit kriisimaakunnasta sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat liian tiukat eivätkä itsehallinnon periaatteiden mukaisia. Maakuntien rahoitukseen sisältyvä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen merkittävä rahoitus korostaa ehkäisevien palvelujen tärkeyttä. Luotettavien indikaattorien saaminen edellyttää kuitenkin tilastoaineistojen kehittämistä.

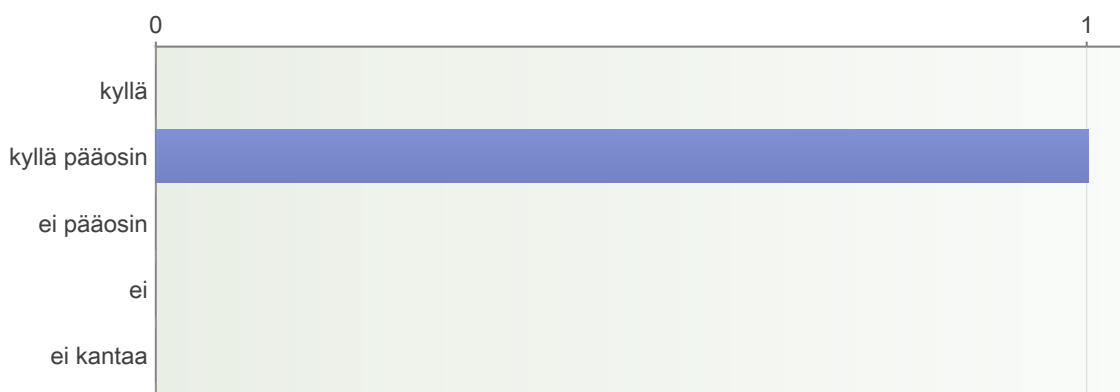
11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluiden yhdenvertaisuus on vaatimus, joka helposti jää pienissä Lapin kunnissa toteutumatta. Pitkät etäisyydet, pienten kuntien vähäinen tai jopa olematon edustus maa-kunnan hallinnossa ja käytännössä olemattomat valinnanvapausmahdollisuudet ovat tekijöitä, jotka heikentävät alueen palveluita merkittävästi muita alueita enemmän. Laki ei myöskään huomioi lainkaan saamenkielisten palveluiden tarvetta, mutta ne tulee saamelaisalueen kunnissa säilyttää vähintään nykyisen tasoisina järjestämisvastuun siirtyessä maakuntaan.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

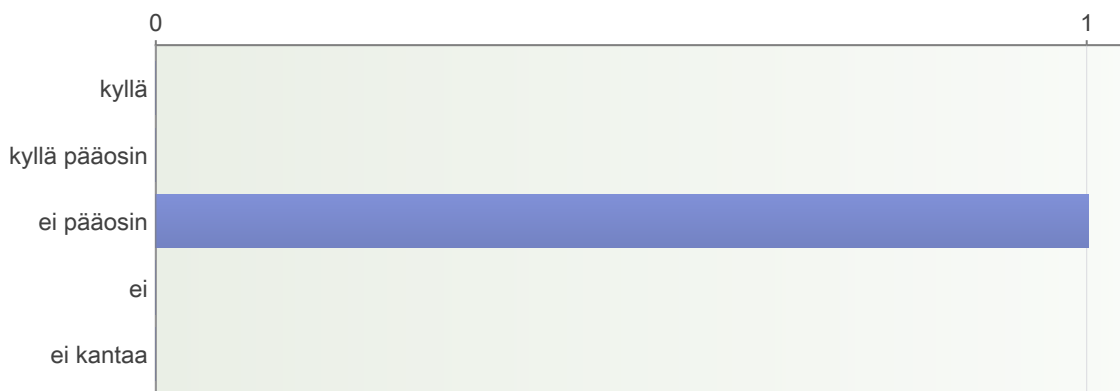
- Ihmisten usein tarvitsemia lähipalveluja tulee vahvistaa ja ne palvelut tulee saada läheltä ja helposti. Harvoin tarvittavien ja tuotettavien palvelujen (= ne palvelut, joita koko maakunnassa/maassa tuotetaan vähän) keskittäminen on tarpeen kokonaiskustannusten hillitsemisen ja osaamisen turvaamisen näkökulmasta. Esitys kuitenkin mahdollistaa pitkälle viedyn palvelujen keskittämisen väljillä kriteereillä. Se, että asiakas käyttää jotain

palvelua kerran elämässään (esim. lastenvalvojan palvelut) ei ole peruste keskittää palveluja, vaan palvelujen keskittämisen pitää perustua välttämättömän osaamisen ja laadukkaan palvelun takaamiseen. Lähipalvelujen määritelmää ei ole avattu riittävästi lakiesityksessä. Sosiaalihuollon palvelujen osalta ei selviä, mitkä palvelut katsotaan sellaisiksi, jotka on perusteltua koota suurempiin kokonaisuuksiin. Esimerkiksi sosiaalityö on peruspalvelu, jossa on huomioitava toimintaympäristö eikä sitä voi keskittää. Lähipalvelujen toteuttamisessa on erityisesti huomioitava myös yhteistyön turvaaminen kuntien palvelujen, kuten varhaiskasvatus-, opetus- ja nuorisotyöpalvelujen kanssa. Pykälän mukaan lähipalvelut ovat saavutettavissa esimerkiksi sähköisinä palveluina. Uudet tavat tuottaa palveluja ja digitalisaatio edellyttävät toimivia tietoliikenneyhteyksiä erityisesti harvaan asutuissa ja pitkien etäisyyksien maakunnissa kuten Lapissa. Lapin maakunnassa sosiaali- ja terveyspalveluissa tehdään yhteistyötä myös Norjan ja Ruotsin kanssa. Rajayhteistyö on keino myös turvata pohjoissaamenkielisten palvelujen saatavuutta. Laissa on varmistettava, että sopimus pohjaista, joustavaa yhteistyötä voidaan edelleen tehdä ja kehittää, ja näin parantaa saatavuutta ja saavutettavuutta. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamista.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa.

Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaaajien määrä: 1

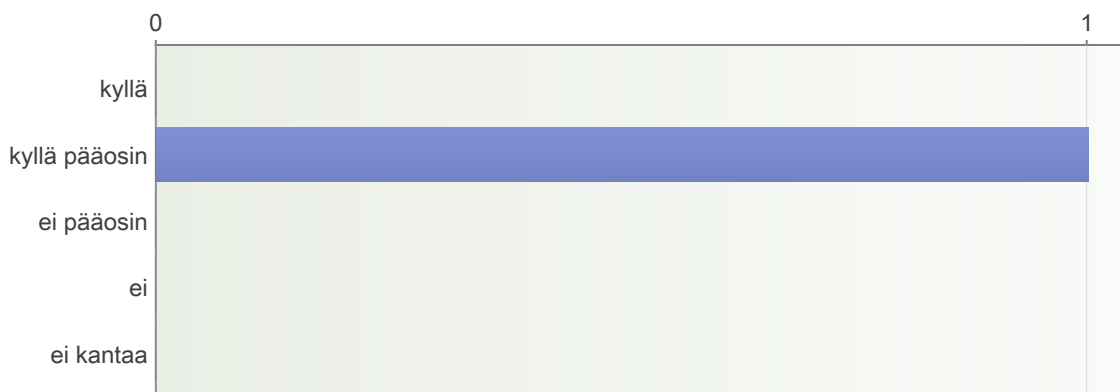

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien keskinäisen yhteistyösopimuksen sitovuus on perusteltua, kunhan sopimuksen sisältö on maakuntien yhdessä päättämä. Yhteistyöalueen maakunnilla tulee olla oikeus päättää sopimuksen sisällöstä ja siihen kuuluvista osa-alueista maakuntien alueelliset olosuhteet ja erityispiirteet huomioiden. Sen sijaan 18 §:n mukainen valtioneuvoston oikeus päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta on maakuntien itsehallinnon periaatteiden vastainen. Lakiesityksen 16 §:n mukaan yhteistyöalueen maakuntien tulisi sopia mm. työnjaosta, yhteistyöstä ja uusien menetelmien käyttöönotoista kaikkien sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä tukipalvelujen osalta. Ehdotettu pykälä velvoittaa maakuntia liikaa eikä ole maakuntien itsehallinnon mukainen.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

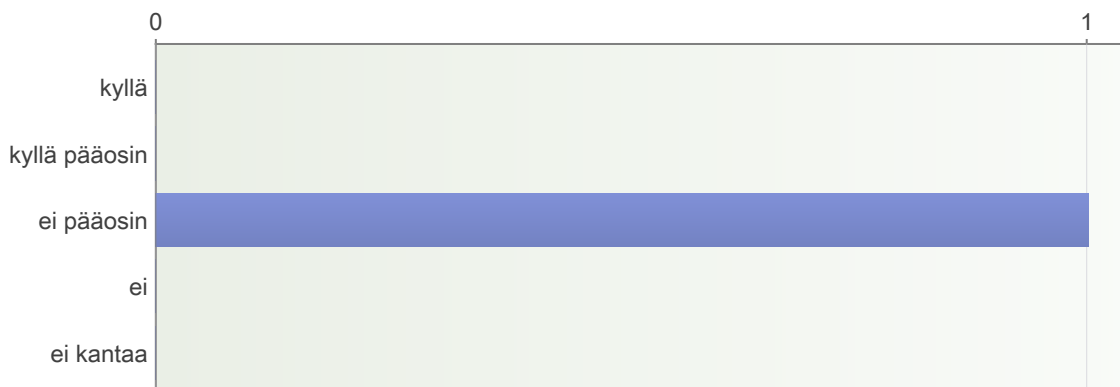

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Palvelujen asiakaslähtöisen integraation vaarantavat valinnanvapaus ja yhtiöittämisvelvoite. Ne edellyttävät maakunnilta sellaista järjestämisosaamista, joista ei ole missään aiempaa kokemusta. Asiakaslähtöisessä integraatiossa tulee keskeiseksi myös kunnille jäävien peruspalvelujen yhteensovittaminen maakunnan palvelujen kanssa.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

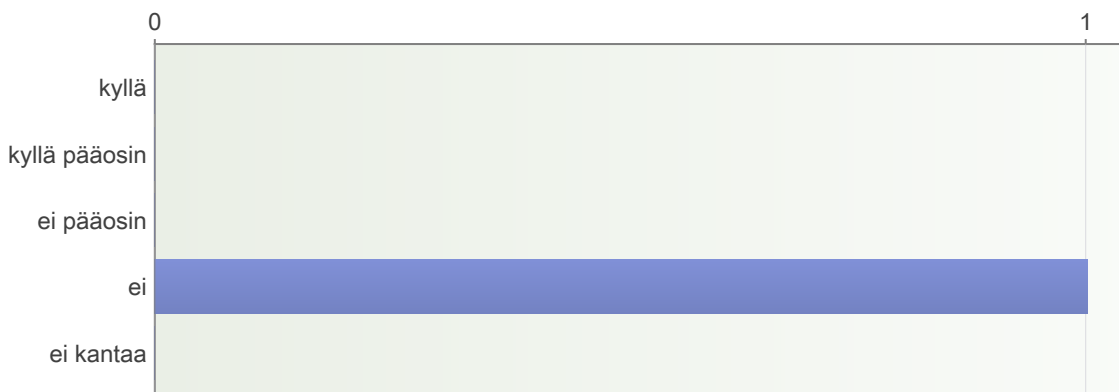

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtion ohjauksen tulee kohdistua ensisijaisesti strategiaan tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Nyt ehdotetun pykälän sisältämä vahva valtion ohjaus erityisesti palvelurakenteeseen ja investointeihin liittyen, on maakunnan itsehallinnon vastainen. Se myös lisää merkittävästi valtion resurssitarvetta. Tiedonhallinnan ohjaus valtion taholta on jossain määrin perusteltua.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen erottaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Maakunnan tulee itse päättää tarkoituksenmukaisesta organisaatorakenteesta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Tilaja-tuottajamalli aiheuttaa turhaa, päällekkäistä hallintoa ja kustannuksia. Useat kunnat ovat luopuneet tilaja-tuottajamallista saatujen huonojen kokemusten myötä. Maakunnan vastuulla olevan palvelutuotannon kaavamaiselle hallinnolliselle eriyttämiselle ei ole esitetty järkevää syytä eikä vastuun jakautuminen ole ollenkaan selvää. Maakunnan palvelulaitosta koskevat säädökset tulee poistaa.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettua laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisessa pitäisi asiakkaiden näkökulma ja yhdenvertaisuus olla ensisijainen sen sijaan, että arvioitaisiin palveluiden tuottajien yhdenvertaisuutta. Yhtiöittämisvelvoite heikentää maakuntavaltuuston vaikutusmahdollisuuksia maakunnan omassa palvelutuotannossa. Julkisen palveluntuottajan toimintaa tulee pystyä arvioimaan avoimen laskentainformaation avulla ilman, että se toimii yhtiömuodossa. Esitellyssä mallissa on pitkä ohjausketju maakuntavaltuusto/hallitus – maakunnallinen palvelulaitos/hallitus – tuotantoyhtiö oy/hallitus, joten maakuntavaltuuston ohjaus on erittäin heikko ja toteuttaa demokratian toteutumista huonosti. Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen ja palvelutuotannon yhtiöittäminen edellyttäisi mm. tiedonhallinnassa ja asiakas- ja potilastietojen käsittelyssä aivan uusia ratkaisuja, joiden onnistuminen ei ole ollenkaan varmaa. Asiakkaiden valinnanvapaus voidaan toteuttaa ilman yhtiöittämisvelvollisuutta esimerkiksi palvelusetelijärjestelmällä.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

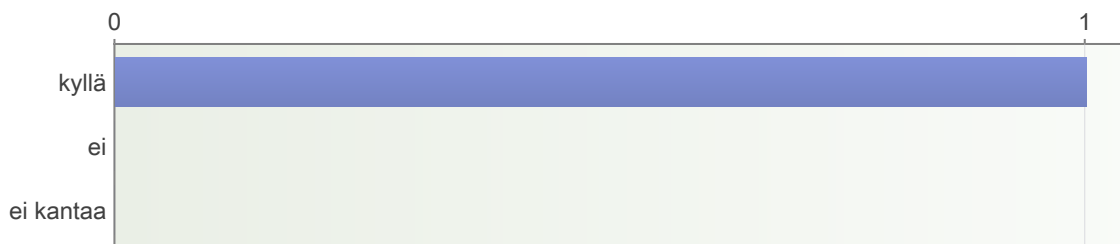
- Työterveyshuollon asema jää täysin auki. Tällä hetkellä terveydenhuoltolain 18 §:n mukaan kunnan on järjestettävä alueellaan sijaitsevilla työpaikoissa työskenteleville työntekijöille työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä ja muualla laissa säädetyt työterveyshuoltopalvelut. Nyt ehdotetut lakiesitykset lähtevät siitä, että kunnille ei jää sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuuta, mutta työterveyshuolto ei kuuluisi maakunnallekaan. Kenelle siis järjestämisvastuu kuuluu jatkossa? Työterveyshuoltoa koskeva lainsäädäntö tulee valmistella yhtä aikaa.

Ensihoito ja pelastustoimi tulee järjestää maakunnallisesti kuten sosiaali- ja terveyspalvelut eikä yhteistyöalueittain. Tämä turvaa maakuntien osaamista ja valmiutta häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, arjen turvallisuutta sekä erityisesti järkevän tehtävänjaon ja resurssien hyödyntämisen ensihoidon, pelastustoimen ja perusterveydenhuollon välillä.

Saamelaiden kotiseutualueella tulee turvata kolmen saamen kielen ja kulttuuritaustan huomioivat palvelut. Tämä onnistuu vain Lapin maakunnalle osoitettavalle erillisrahoituksella. Saamen kielilain (1086/2003) 25 §:n 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että se koskisi myös maakunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä. Valtion erillisrahoitus korvaisi maakunnalle tarpeellisen saamen kielen taidon hankkimisesta aiheutuvat kustannukset. Maakunnan tulee palvelulupauksessaan selvittää, millä tavoin saamelaiden kielelliset oikeudet turvataan.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

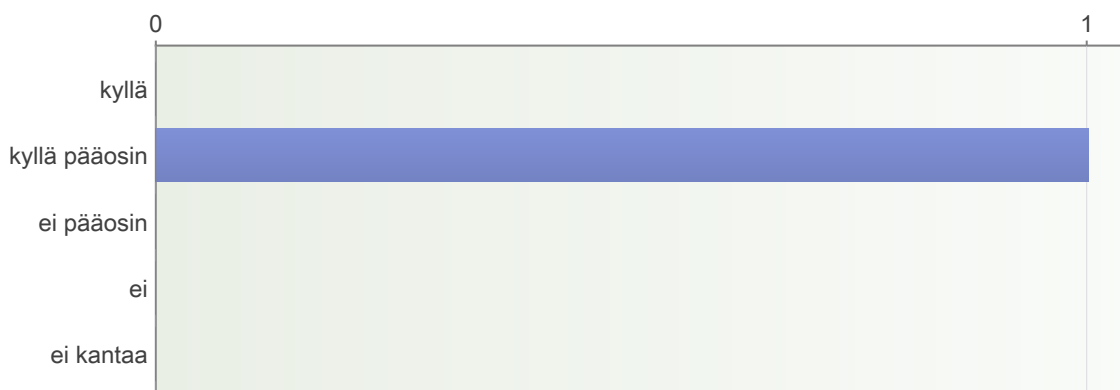
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

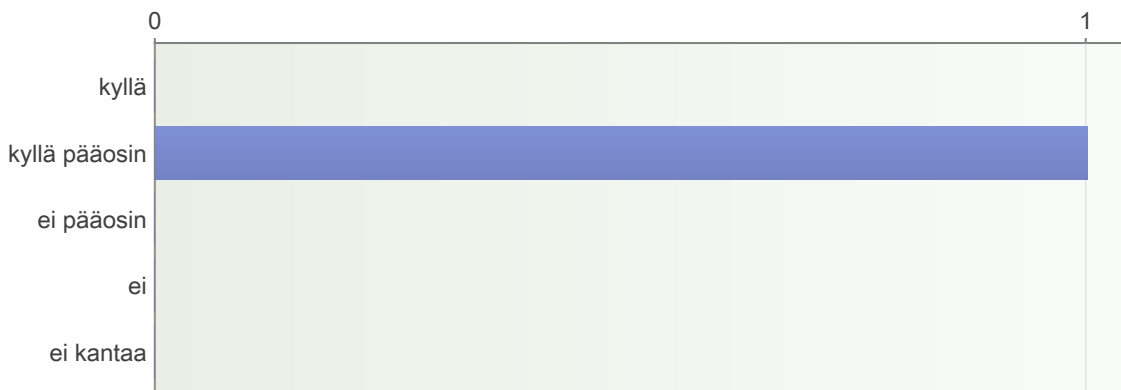

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Koska lain voimaantulo on vielä avoinna, tulisi väliaikaisen valmistelutoimielimen toimivalta 7§ 1-2 kohdissa määritellä sidotuksi maakuntavaltuuston toimikauden alkuun. Väliaikaishallinnon resurssoinnista tulisi myös määrätä tarkemmin, koska tehtäväkenttä on hyvin laaja ja käytännön toteutus saattaa jäädä 8 § nojalla kunnille ja muille olemassa oleville tahoille niiden omilla resursseilla. Valmisteluun liittyvät kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

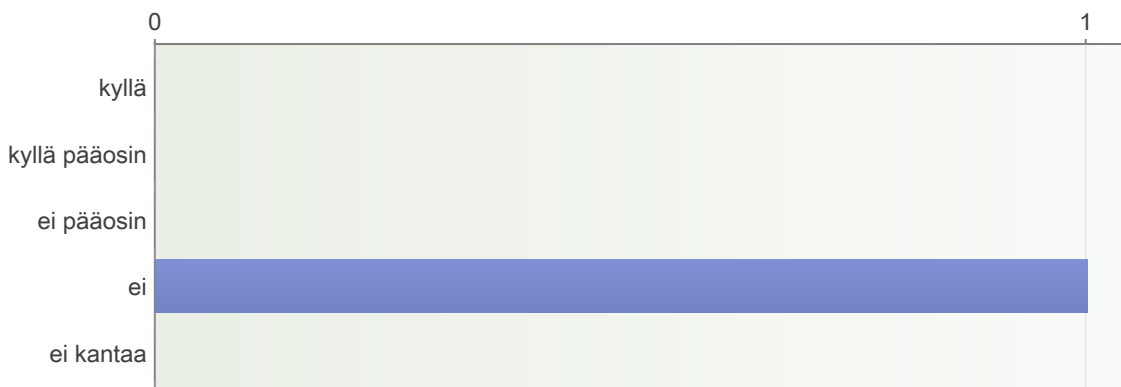

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Muualla kunnan hallinnossa ja tukipalveluissa työskentelevä henkilöstön pääasiallisen työpanoksen arviointimenettely ja -vastuu jää avoimeksi. Menettely saattaa johtaa nykyisten tukipalveluiden pilkkoutumiseen, joten laissa olisi tarpeen määrätä kokonaisuuksien ratkaisemisesta maakunnan ja luovuttavan organisaation kesken. Henkilöstön siirrossa tulee huomioida, että työtehtävien muuttuessa ei työntekeyden paikan tarvitse välttämättä muuttua, vaan työtä voi tehdä paikasta riippumatta.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntauudistus heikentää kokonaisuudessaan kuntien rahoitusasemaa, investointi- ja velanhoitokykyä merkittävästi. Siirtyvälle irtaimelle omaisuudelle tulee määrittää arvo ja tehtävien mukana tulee ehdottomasti siirtyä myös niitä varten olemassa olevat toimitilat. Näin vältetään vuokrasopimusten määrittäminen ja kunnille jäävä tarpeeton rasite sekä mahdollisista tyhjästä tiloista vuoden 2021 jälkeen syntyvä ongelma.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

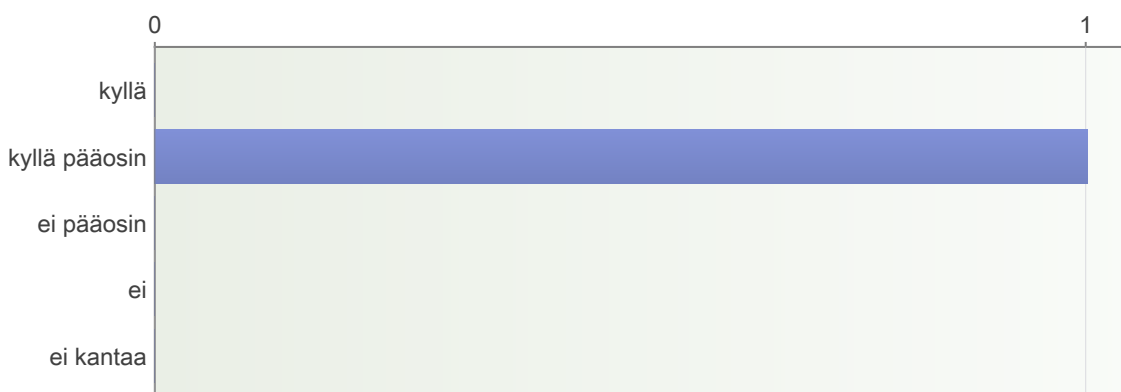
- Rakennukset ja irtain omaisuus pitäisi siirtää kirjanpitoarvostaan pois kunnan taseesta. Kunnan oman ja vieraanpääoman suhteen mukaisesti maakunta joko ottaisi vastattavakseen osan kunnan lainoista tai maksaisi rahana ja lopun kunta vähentäisi peruspääomastaan. Toimitilojenhallinta olisi näin kokonaisuudessaan maakunnalla ja myöhemmät toimitilaratkaisut tarvittaessa helpommin toteutettavissa.

Mikäli ehdotus toteutetaan, kunnissa olevien sosiaali- ja terveystalujen tilojen vuokraamisen osalta siirtymäkauden vuokrasopimukset tulisi olla voimassa vähintään viisi vuotta eli 31.12.2023 saakka, jotta kunnat voivat varautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin.

Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

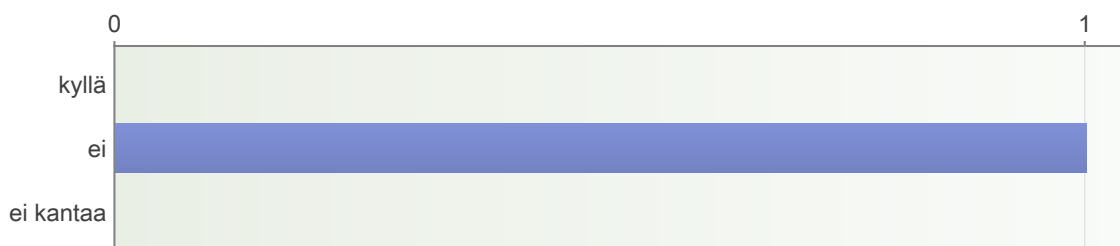

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Veronmaksajien näkökulmasta kyllä, mutta kunnille rajoituksen merkitys vaihtelee suuresti, koska veroprosentin tuotossa on suuria eroja kuntien välillä. Kuntien toiminnan supistuessa paremman tuoton omaava kunta hyötyy merkittävästi enemmän pienestäkin korotuksesta huonomman tuoton omaavaan kuntaan verrattuna ja ero saattaa lyhyelläkin siirtymäajalla muodostua merkittäväksi.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

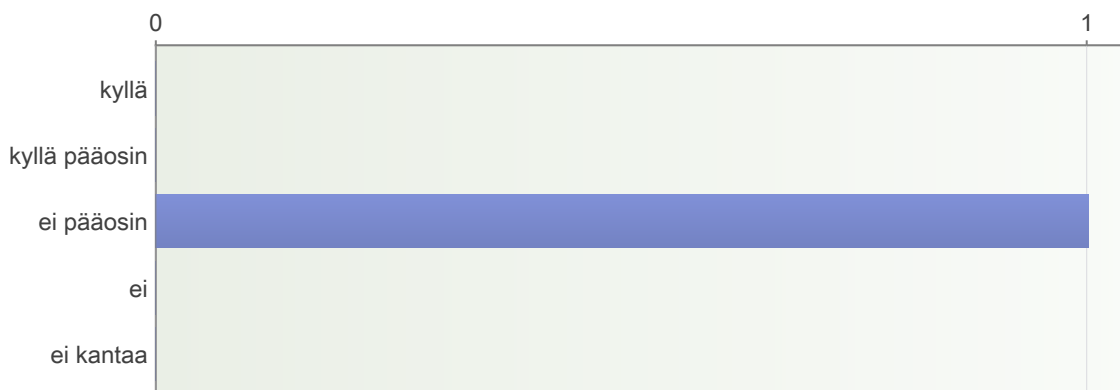
- Kyseessä oleva uudistus on niin laaja ja vaativa, että toimeenpanolle on varattava riittävästi aikaa. Jos yhtiöittämistä edelleen vaaditaan, tulee sille varata aikaa viisi vuotta eli vuoden 2023 loppuun saakka.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

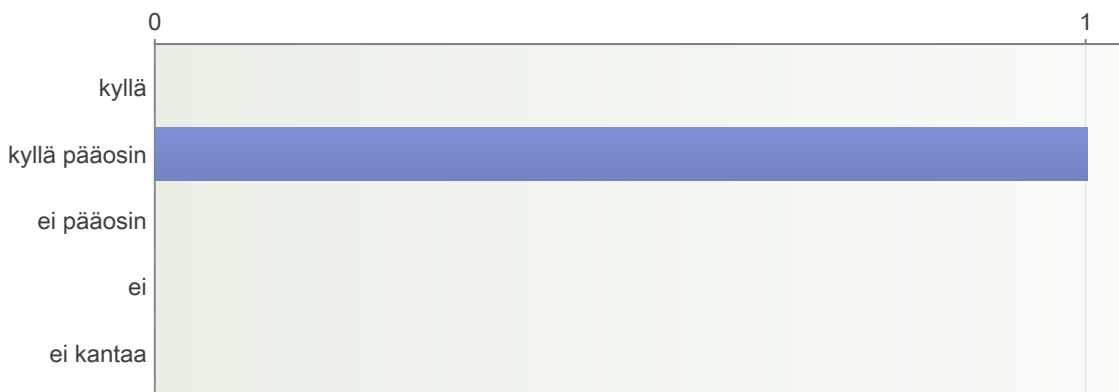

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Ratkaisu on pahasti ristiriidassa sen keskeisen tavoitteen kanssa, että toteutettaisiin maakuntien itsehallintoon perustuva palvelu- ja hallintojärjestelmä, koska aitoa itsehallintoa ei valtion rahoitusohjauksessa muodostu. Toiminnan ja rahoituksen eriyttäminen johtaa vaikeasti hallittavaan kokonaisuuteen myös taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

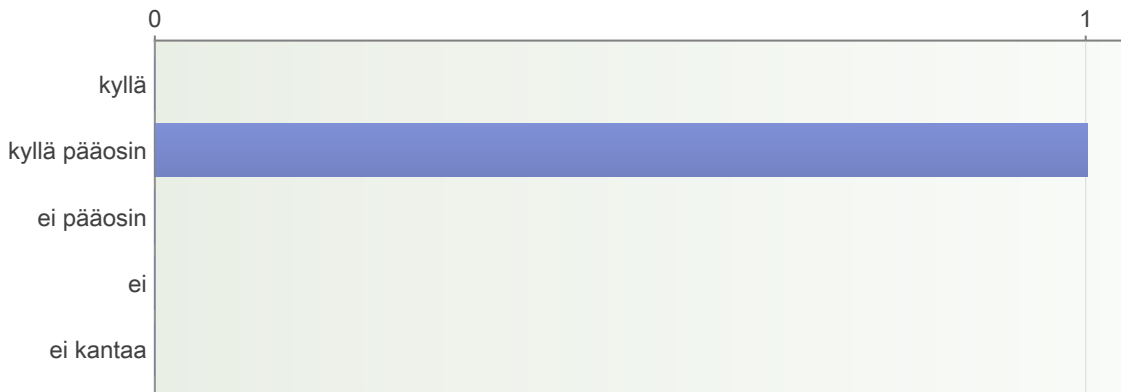

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valinnanvapauden toteutuminen tulee olemaan merkittävin maakuntien rahoitukseen vaikuttava asia. Palveluiden tuottamiseen saattaa syntyä huomattavasti uutta kapasiteettia purkamaan piilevää tarvetta, mikä nostaa maakunnan vastattavia kokonaiskustannuksia. Se saattaa myös johtaa maakunnan omien toimintojen tehottomampaan käyttöön ja sopeutustarpeeseen. Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Tämän periaatteen kanssa ristiriidassa on maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi +0,5-1,0 %).

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Tarvetekijät ovat hyvin valittuja ja perusteltuja, mutta Lapin maakunnan näkökulmasta asukastiheyskerroin ei riittävästi huomioi Lapin olosuhteita kuten harvaa asutusta, pitkiä etäisyyksiä, talvisia liikenneoloja ja huonosti toimivaa joukkoliikennettä. Saamelaisten kotiseutualueella Lapin maakunnassa saamenkielisten palvelujen saatavuus on turvattava erillisrahoituksella.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Pidempikään siirtymäaika ei ongelmatilanteissa auta, vaan muita lain tarjoamia ratkaisuja joudutaan todennäköisesti käyttämään.

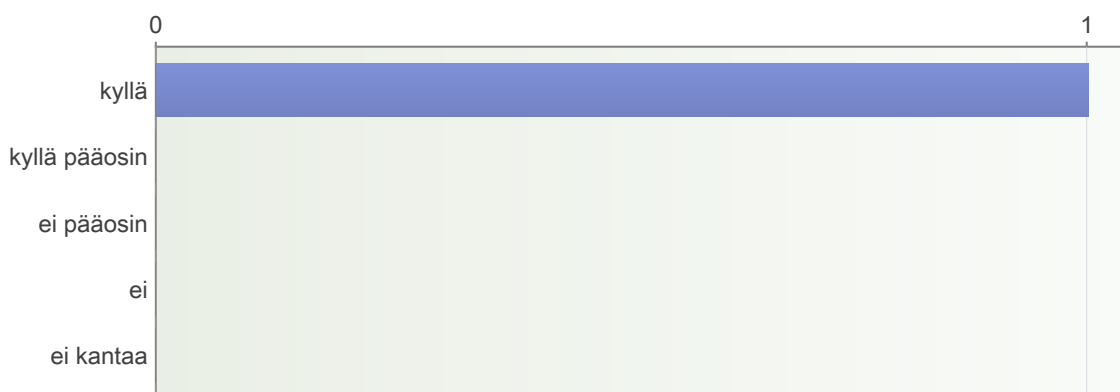
32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Vastaajien määrä: 1

- Rahoituksen riittävyyden arvioimiseksi tulisi olla tieto valinnanvapauden toteuttamistavasta, jolloin sen mahdollisia vaikutuksia palvelukapasiteettiin ja -määriin voisi ottaa paremmin huomioon.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

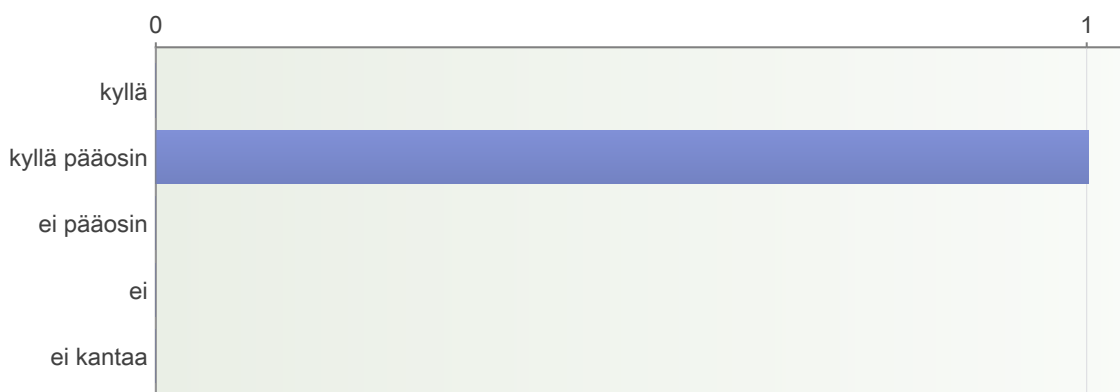
Avoimet vastaukset: kyllä

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

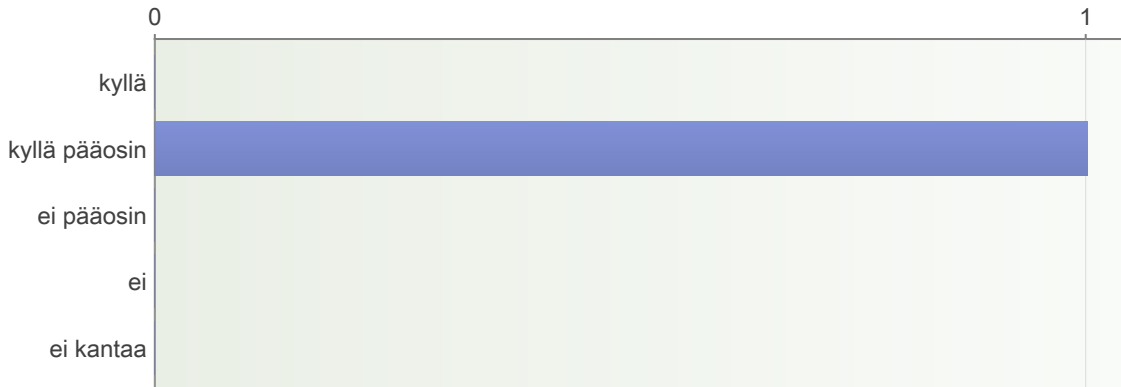

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Tasausjärjestelmä on monimutkainen, joten on välttämätöntä, että valtionosuusjärjestelmää uudistetaan pidemmällä aikavälillä, kunhan uudistuksen lopulliset vaikutukset kuntatalouteen tarkentuvat käytännössä. Tasausjärjestelmän tulisi kaventaa kunnallisveroprosentin hajontaa nykyisestä.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Painotukset ovat tässä vaiheessa perusteltuja, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerit ovat tarpeettoman yksityiskohtaisia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuus jää toteutuksessa näiden yksityiskohtaisten valtionosuuteen vaikuttavien tekijöiden varjoon.

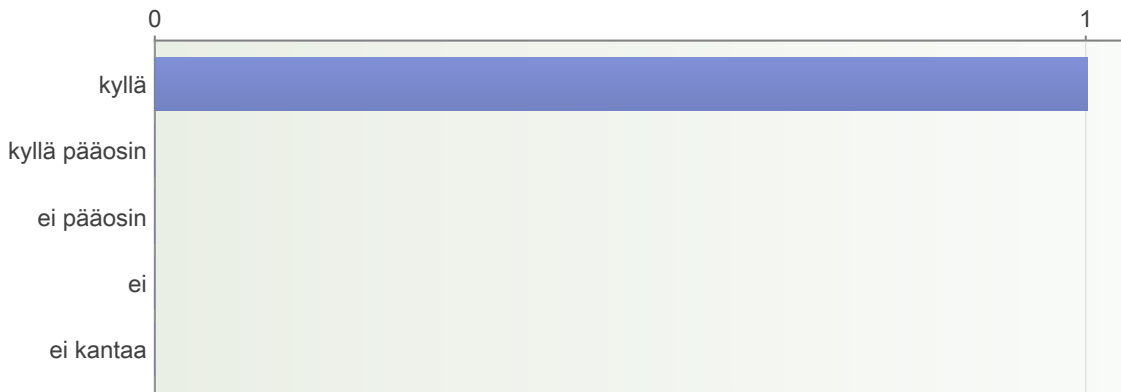
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valtionosuuslainsäädäntö muuttuu uudistuksen myötä entistä hajanaisemmaksi, joten sen uudistaminen ja selkeyttäminen on tarpeen, kunhan maakuntien ja kuntien taloudellinen tilanne on vakiintunut.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

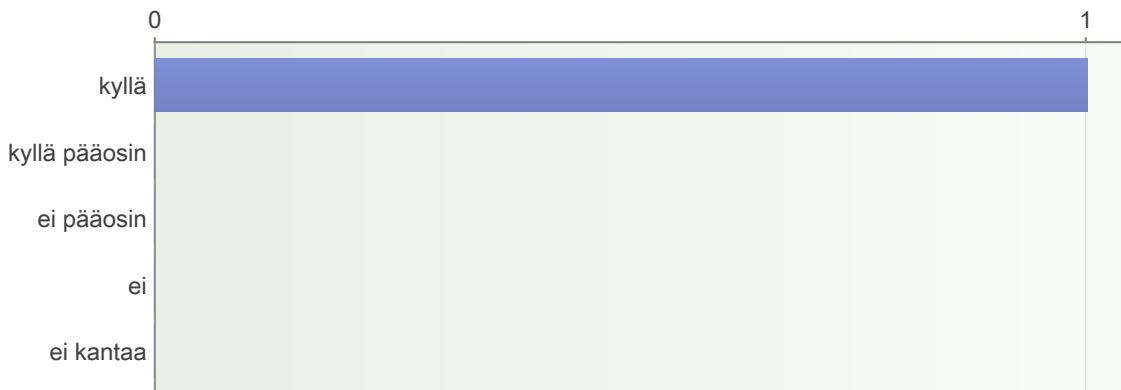
Avoimet vastaukset: kyllä

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

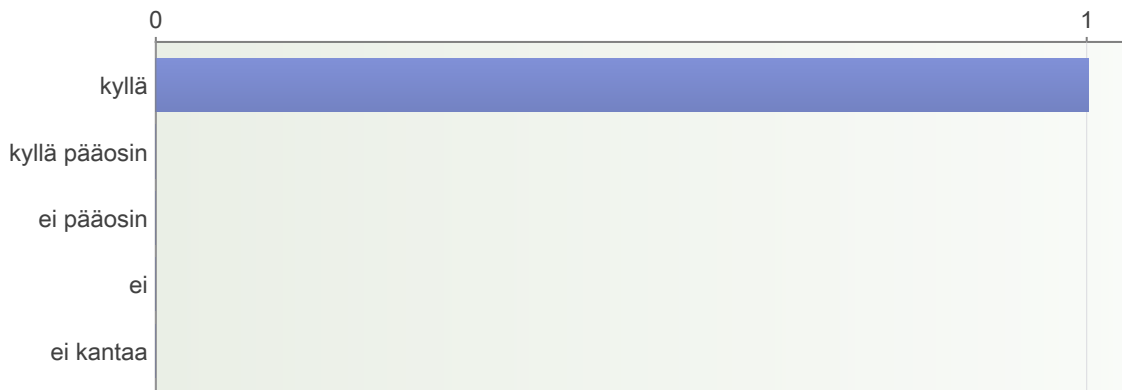

Avoimet vastaukset: kyllä

- Tärkeää on, että maakuntien henkilöstöasioista päätetään yhtenevästi.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Kevalle tulee kaikissa ratkaisuvaihtoehdoissa turvata vanhojen ja uusien eläkkeiden hoitamisen edellytykset.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Yhteistoimintamenettely tulee toteuttaa kaikissa kunnissa samansisältöisinä eli se on koordinoitava valtakunnallisesti.

Henkilöstökustannukset eivät saa sopimusjärjestelmästä johtuen nousta. Tämä edellyttäisi mm. sopimista siitä, että palkkaharmonisointi ei tapahdu korkeimpiin palkkoihin.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kunnat ovat olleet keskenään luontevassa yhteistyössä luonnollisten kuntayhtymien sairaanhoitopiirien ja maakuntaliittojen kautta, jotka nyt purkautuvat. Kun kunnasta tulee maakuntaan nähden ainoastaan edunvalvoja, jää kuntien välinen yhteistyö vapaaehtoisuuden varaan. Kuntien roolin muuttuessa jää nähtäväksi, millaiseksi Kuntaliiton rooli ja asema kuntien edunvalvojana tulee muodostumaan.

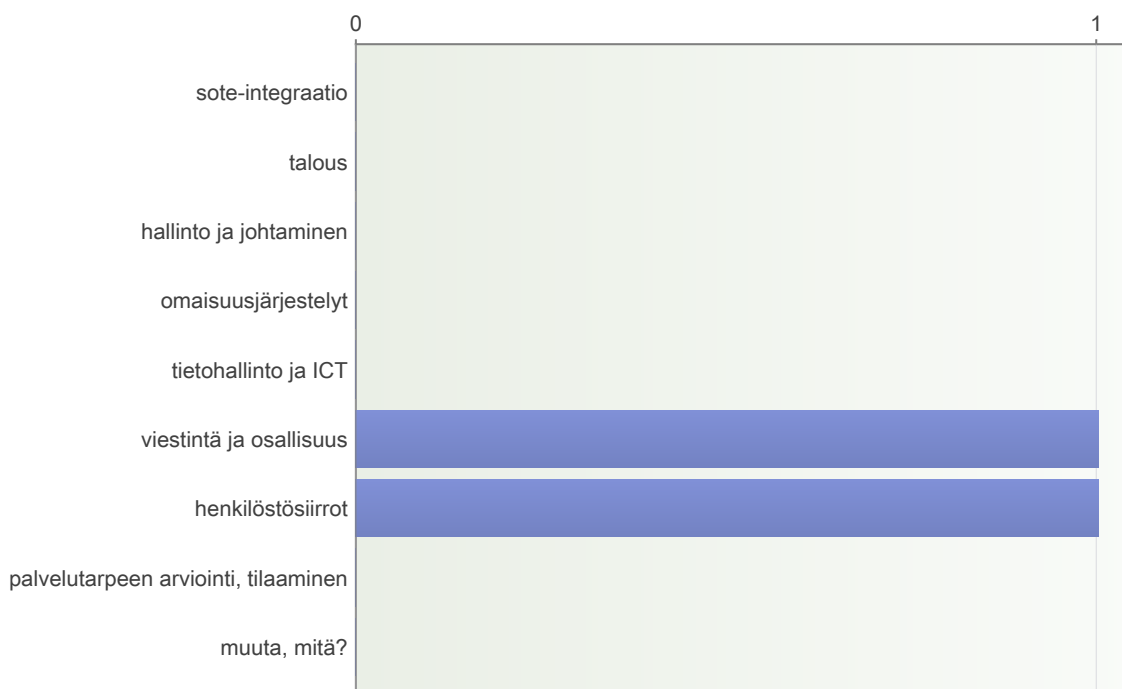
44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien rahoituksen riittävyys on vähintään kyseenalainen. Niiden tehtäväkenttä on erittäin laaja ja hajanainen ja rahoitus vahvasti valtion ohjauksessa, joten poliittisesti niiden hallinnointi ja päätöksenteko tasapuolisesti tulee olemaan vaikeaa. On myös erittäin todennäköistä, että kustannukset alkuvaiheessa kasvavat nopeasti kunnes johtamis- ja tietojärjestelmät saadaan toimimaan. Suurin taloudellinen epävarmuus sisältyy tässä vaiheessa siihen, kuinka valinnanvapaus tullaan toteuttamaan.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistusta toteutetaan sellaisessa laajuudessa, että kaikkien säädösmuutosten lopulliset vaikutukset ja yksityiskohtien hallitseminen on mahdotonta. Valinnanvapauden toteuttamisella on suuri merkitys koko uudistukselle ja etenkin sen rahoitukselle, että sitä määrittävä lainsäädäntö olisi pitänyt olla tiedossa kokonaisuudesta lausuttaessa.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien rahoituslakiin tulee ottaa säädös, jolla Lapin maakunnalle annetaan erillisrahoitus saamenkielisten palvelujen saatavuuden turvaamiseen. Lisäksi maakuntien rahoituslain 13 §:ssä vieraskielisyyskertoimesta vieraskielisten lukumäärässä on otettava huomioon myös ruotsin- ja saamenkieliset asukkaat.

Maakuntalain 27 §:n 3 momentissa säädetään vähemmistökielen vaikuttamistoimielimestä. Pykälän 3 momenttia on muutettava siten, että toimielimessä tulee olla edustettuina kaikki kolme saamenkieltä eli inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame ja, että vähintään kaksi kolmasosaa toimielimen jäsenistä on nimettävä saamelaisten kotiseutualueen kuntien esittämistä henkilöistä.

Saamen kielilain (1086/2003) 25 §:n 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että se koskisi myös maakunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä. Valtion erillisrahoitus korvaisi maakunnalle tarpeellisen saamen kielen taidon hankkimisesta aiheutuvat kustannukset. Maakunnan tulee palvelulupauksessaan selvittää, millä tavoin saamelaisten kielelliset oikeudet turvataan.

Tulisi käynnistää osakeyhtiölain muutos, jonka tavoitteena olisi lisätä yhtiöiden avoimuutta. Erityisesti sote-uudistukseen liittyvissä yhtiöissä tulisi noudattaa julkisuuslakia.